

TĂNG CƯỜNG CÔNG TÁC THÔNG TIN ĐỐI NGOẠI TRONG THỜI KỲ MỚI

TS. Phạm Minh Sơn

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI Đảng Cộng sản Việt Nam đã đánh dấu một thời kỳ mới trong quá trình phát triển của đất nước. Đại hội đánh giá cao những thành tựu của công tác đối ngoại đã góp phần thúc đẩy và mở rộng quá trình hội nhập quốc tế, nâng cao vị thế, uy tín quốc tế của nước ta. Với những thành tựu và kinh nghiệm của 25 năm đổi mới, trong bối cảnh tình hình quốc tế và khu vực đang xuất hiện nhiều thời cơ nhưng cũng đan xen nhiều thách thức, Đại hội đã đặt ra nhiệm vụ cho công tác đối ngoại thời gian tới là *“triển khai đồng bộ, toàn diện, hiệu quả các hoạt động đối ngoại, tích cực, chủ động hội nhập quốc tế”*¹. Trong bối cảnh đó, công tác *thông tin đối ngoại* (TTĐN) cần phải được tiếp tục đổi mới và tăng cường về mọi mặt để có thể đáp ứng tốt các yêu cầu, đòi hỏi của thời kỳ mới.

1. Tầm quan trọng của công tác TTĐN trong thời kỳ mới

Sau 25 năm đổi mới, lực và thế, sức mạnh tổng hợp của Việt Nam đã lớn hơn nhiều so với trước. Chúng ta đã có quan hệ với hầu hết các quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới. Trên con đường hội nhập quốc

tế, Việt Nam một mặt phải tìm hiểu ngày càng sâu, rộng, toàn diện về thế giới, mặt khác cũng rất cần để thế giới hiểu nhiều hơn, rõ hơn về mình, qua đó tìm kiếm và tăng cường các cơ hội hợp tác để cùng phát triển. Do vậy, nhu cầu cung cấp thông tin từ Việt Nam ra thế giới và đưa thế giới đến với Việt Nam ngày càng lớn mạnh và bức thiết.

Là một bộ phận quan trọng trong công tác đối ngoại và tư tưởng của Đảng. Nhà nước và nhân dân ta, TTĐN làm cho thế giới hiểu về đất nước, con người Việt Nam, về những giá trị vật chất, tinh thần của dân tộc Việt Nam, về đường lối, chủ trương, chính sách và thành tựu đổi mới của Việt Nam, về mục tiêu *dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh* của Việt Nam, trên cơ sở đó quan hệ, hợp tác nhiều hơn với chúng ta. TTĐN giúp xây dựng *hình ảnh Việt Nam hoà bình, ổn định, hợp tác và phát triển*. đồng thời đang góp phần tích cực vào cuộc đấu tranh chung của nhân dân thế giới vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội. TTĐN cũng giúp cho nhân dân Việt Nam đón nhận những thành tựu khoa học kỹ thuật, kinh nghiệm tổ chức quản lý, sản xuất cùng những tinh hoa văn hoá của các dân tộc trên thế giới.

Trong bối cảnh tình hình quốc tế với thời cơ và thách thức đang đan xen nhau, các

¹ Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam, http://123.30.49.74:8080/tiengviet/tulieuvankien/vankiendang_details.asp?topic=191&subtopic=8&leader_topic=389&id=BT2511161123

quốc gia vừa hợp tác, vừa đấu tranh với nhau để bảo vệ, thỏa mãn và phát triển lợi ích của mình. Trên thế giới, hoà bình, hợp tác và phát triển vẫn là xu thế lớn, nhưng sẽ có những diễn biến phức tạp mới, tiềm ẩn nhiều bất trắc khó lường. Khu vực Châu Á - Thái Bình Dương, trong đó có khu vực Đông Nam Á vẫn sẽ là khu vực phát triển năng động, nhưng còn tồn tại nhiều nhân tố gây mất ổn định. TTĐN góp phần đấu tranh bảo vệ chủ quyền quốc gia, làm rõ quan điểm của Việt Nam về các vấn đề quốc tế, các vấn đề xung đột và hợp tác, các vấn đề toàn cầu như môi trường, dân số, bệnh tật và các vấn đề khác như dân chủ, nhân quyền, tôn giáo. TTĐN đấu tranh dư luận, phê phán, bác bỏ những thông tin sai lệch, những luận điệu bôi xấu, xuyên tạc về Việt Nam, giúp dư luận hiểu đúng đắn tình hình Việt Nam cũng như quốc tế.

Với bản chất của giai cấp công nhân, lãnh đạo đất nước đi theo con đường XHCN, Đảng Cộng sản Việt Nam đang chú trọng phát triển quan hệ với các đảng cộng sản, công nhân, đảng cánh tả, góp phần tích cực vào cuộc đấu tranh vì hoà bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội trên thế giới. TTĐN góp phần xây dựng tình đoàn kết quốc tế giữa giai cấp công nhân và nhân dân lao động toàn thế giới. Những mâu thuẫn cơ bản trên thế giới và xu thế thời đại đặt ra nhiệm vụ cho giai cấp công nhân mỗi nước phải biết kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh của thời đại, kết hợp nội lực với sự đồng tình, ủng hộ quốc tế và xu thế phát triển

của thời đại. TTĐN tạo điều kiện để thực hiện nhiệm vụ này.

Trong thời kỳ mới, TTĐN cần phải được tăng cường, đổi mới về mọi mặt, đặc biệt là cần *đổi mới nội dung, bám sát đúng đối tượng, xác định đúng địa bàn và tăng cường lực lượng tiến hành TTĐN*.

2. Đổi mới nội dung TTĐN

Trong thời kỳ mới, nội dung TTĐN cần được đổi mới cho phù hợp, vừa đáp ứng những yêu cầu cơ bản, xuyên suốt của công tác TTĐN, vừa bám sát những yêu cầu, nhiệm vụ trong từng giai đoạn, đối tượng, địa bàn thông tin. Trong đó cần tập trung vào những nội dung sau:

Thứ nhất, thông tin, giới thiệu rộng rãi về chủ trương, đường lối của Đảng, pháp luật, chính sách của Nhà nước, những thành tựu của công cuộc đổi mới đất nước.

Tăng cường TTĐN sẽ giúp cho thế giới hiểu rõ những chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước trong các lĩnh vực, nhất là về phát triển kinh tế, chính trị, xã hội và đối ngoại của đất nước. TTĐN cần phổ biến rộng rãi chính sách, pháp luật của Nhà nước, nhất là về những lĩnh vực, vấn đề mà thế giới quan tâm. Trong đó, cần chú trọng đến chính sách đối ngoại, đặc biệt là kinh tế đối ngoại. Gợi mở cho các đối tác nước ngoài thấy những điều kiện, cơ hội, tiềm năng, nhu cầu kinh tế, xã hội quan trọng mà chúng ta cần thu hút sự hợp tác, liên kết nước ngoài, thúc đẩy quan hệ kinh tế, thương mại, tài chính.

TTĐN cũng cần làm nổi bật những thành tựu Việt Nam đạt được sau những năm đổi mới. Điều này góp phần khẳng định sự ổn định chính trị - xã hội, chính sách đại đoàn kết toàn dân tộc, chủ động tích cực hội nhập quốc tế của đất nước ta. Trên cơ sở đó, TTĐN làm cho thế giới hiểu rõ, đúng về tình hình mọi mặt và công cuộc đổi mới của Việt Nam, ủng hộ sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc của nhân dân ta, tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau, tình hữu nghị và sự hợp tác bình đẳng, cùng có lợi, cùng phát triển giữa nhân dân ta và nhân dân các nước.

Thứ hai, giới thiệu, quảng bá hình ảnh đất nước, con người, lịch sử, văn hoá của Việt Nam.

TTĐN góp phần xây dựng và quảng bá hình ảnh Việt Nam ra thế giới. Giúp nhân dân thế giới hiểu rõ hơn về đất nước, con người, về nền văn hoá tiên tiến, phong phú, đa dạng, có bề dày lịch sử của dân tộc ta. Các giá trị văn hoá truyền thống luôn được coi là vốn quý của quốc gia và được Đảng, Nhà nước và nhân dân ta bảo tồn, phát huy. Tăng cường thông tin, quảng bá hình ảnh đất nước, con người Việt Nam trên thế giới là một nội dung quan trọng trong công tác TTĐN hiện nay.

Thứ ba, đấu tranh với những thông tin sai lệch, luận điệu xuyên tạc về Việt Nam, kiên quyết bảo vệ độc lập, chủ quyền toàn vẹn lãnh thổ quốc gia.

Bên cạnh việc cung cấp thông tin kịp thời, chính xác về Việt Nam, TTĐN còn phải đấu tranh chống lại sự bôi nhọ hình ảnh đất

nước, chống lại sự xuyên tạc lịch sử, các chiêu bài lợi dụng vấn đề dân chủ, nhân quyền, dân tộc, tôn giáo, chủ quyền lãnh thổ... để chống phá đất nước. Với vai trò là tiếng nói đại diện cho đất nước đối với quốc tế, TTĐN phải kịp thời và chủ động phê phán, phản bác những thông tin sai lệch, luận điệu xuyên tạc, thiếu thiện chí, sai trái, thù địch về Việt Nam, kịp thời giải toả những vấn đề mà dư luận quốc tế quan tâm. kiên quyết bảo vệ độc lập, chủ quyền toàn vẹn lãnh thổ quốc gia.

Thứ tư, tăng cường thông tin quốc tế cho nhân dân trong nước.

Thông tin kịp thời, chính xác, đúng định hướng tình hình chính trị, kinh tế, văn hoá xã hội trên thế giới cho nhân dân trong nước, giúp nhân dân ta hiểu biết căn bản, chính xác tình hình quốc tế, trên cơ sở đó sẽ hiểu rõ hơn các chủ trương, chính sách đối ngoại của Đảng, Nhà nước và có thái độ, lập trường, quan điểm đúng đắn trước các vấn đề, sự kiện trên thế giới, đồng thời có những phản ứng kịp thời, phù hợp với các sự kiện, diễn biến đó. Việc cung cấp thông tin quốc tế kịp thời, chính xác còn là cơ sở cho các nhà lãnh đạo, các nhà hoạch định chính sách, các chính trị gia xác định và đưa ra những chủ trương sát với tình hình thế giới.

Nội dung thông tin quốc tế còn góp phần phổ biến cái mới, cái đẹp, những kinh nghiệm về mọi mặt xây dựng và phát triển đất nước của bạn bè thế giới, thúc đẩy, khuyến khích sự học hỏi, vận dụng sáng tạo kinh nghiệm nước ngoài trong hoàn cảnh

Việt Nam. Do vậy, công tác thông tin quốc tế được thực hiện với những nội dung sáng tạo, phù hợp với bản sắc văn hoá dân tộc, phục vụ việc thực hiện đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, đồng thời đảm bảo thể hiện sự đa chiều, đa phương diện và sự khách quan của thông tin.

3. Bám sát đối tượng TTĐN

Đối tượng TTĐN khác cơ bản với thông tin đối nội. Đối tượng của thông tin đối nội là cán bộ, đảng viên và mọi tầng lớp nhân dân trong nước. Tuyệt đại đa số đối tượng này tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, nhất trí với đường lối, chính sách của Nhà nước. Người làm công tác thông tin và đối tượng thông tin cùng chung chí hướng, các tư duy và suy nghĩ. Ngược lại, trong TTĐN, giữa người làm thông tin và đối tượng cần thông tin có sự khác nhau, thậm chí đôi khi đối lập về cách tư duy, cách suy nghĩ, văn hoá, truyền thống, phong tục tập quán.

Đối tượng của TTĐN gồm nhiều tầng lớp, giai cấp, thành phần xã hội với trình độ nhận thức, hiểu biết và có mối quan tâm khác nhau đến Việt Nam. Đó là nhân dân tất cả các nước trên thế giới, đặc biệt là các nước láng giềng, các nước trong khu vực, các nước lớn, các trung tâm kinh tế - chính trị - xã hội lớn và các bạn bè truyền thống... Về cơ bản, có thể chia đối tượng của hoạt động TTĐN thành 4 nhóm lớn, trong đó có 3 nhóm mang tính đặc thù:

Nhóm thứ nhất: nhân dân, chính phủ các nước trên thế giới. Đây là nhóm đối tượng lớn nhất của công tác TTĐN, trong đó

cần tập trung cung cấp thông tin cho các nước láng giềng, các nước trong khu vực, các nước lớn, các trung tâm kinh tế - chính trị - xã hội lớn, các nước bạn bè truyền thống và các nước có đông cộng đồng người Việt Nam sinh sống. Trong mỗi nước, tập trung vào chính giới, các nhà kinh doanh, trí thức, đội ngũ người làm báo chí, xuất bản, các nhà Việt Nam học, những bạn bè có thiện chí với Việt Nam – những người là cầu nối Việt Nam với thế giới.

Nhóm thứ hai: người nước ngoài sinh sống, làm việc, học tập, du lịch ở Việt Nam.

Đó là những người nước ngoài đang làm việc trong các đoàn ngoại giao, đại diện các tổ chức chính phủ nước ngoài, các tổ chức quốc tế, các tổ chức phi chính phủ quốc tế ở Việt Nam, giới đầu tư kinh doanh, chuyên gia nước ngoài trong các lĩnh vực, phóng viên thường trú các cơ quan thông tấn, báo chí, các đoàn khách viếng thăm, du lịch, lưu học sinh nước ngoài. Trong đó, cần hết sức chú ý đến đội ngũ phóng viên nước ngoài thường trú tại Việt Nam, đội ngũ doanh nhân đang làm ăn tại Việt Nam, các đại sứ quán, các cơ quan đại diện nước ngoài và quốc tế tại Việt Nam. Những thông tin do họ “phát lại” ở nước ngoài thường mang lại hiệu quả cao hơn.

Nhóm thứ ba: cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài (NVNONN). Đến nay có gần 4 triệu người Việt Nam đang sinh sống tại hơn 100 nước và vùng lãnh thổ, trong đó đa số là ở các nước công nghiệp phát triển. Người Việt Nam ra nước ngoài vì nhiều lý

do và bằng các con đường khác nhau, song đa phần ai cũng hướng về Tổ quốc, nơi họ còn có tổ tiên, quê hương, gia đình, người thân, bạn bè. Đảng và Nhà nước ta luôn luôn coi cộng đồng NVNONN là một bộ phận không tách rời của cộng đồng dân tộc Việt Nam. Khi làm cho họ hiểu đúng tình hình đất nước, họ sẽ tự tin hơn, chủ động hơn trong quan hệ với nước sở tại và trở thành lực lượng làm TTĐN ngay tại nơi họ cư trú.

Nhóm thứ tư: nhân dân trong nước.

Nhân dân trong nước vừa là lực lượng thực hiện, vừa là đối tượng hướng tới của TTĐN. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay, nhu cầu thông tin quốc tế của nhân dân trong nước ngày càng tăng. Bên cạnh đó, TTĐN cũng đấu tranh dư luận nhằm vạch trần các âm mưu, hành động, luận điệu kích động, chống phá, xuyên tạc về Việt Nam, giúp nhân dân ta hiểu rõ hơn mục đích, thủ đoạn của những hành động, luận điệu đó.

4. Xác định đúng địa bàn TTĐN

TTĐN được triển khai trên cả địa bàn trong nước (TTĐN tại chỗ) và ở hầu khắp các nước, các vùng lãnh thổ, các khu vực, châu lục trên thế giới (TTĐN ra ngoài). TTĐN phải được thực hiện đồng bộ, rộng khắp nhưng phải có trọng tâm, trọng điểm để đạt hiệu quả cao.

Ở địa bàn ngoài nước, công tác TTĐN cần chú trọng đến các nước láng giềng (Trung Quốc, Lào, Campuchia), các nước trong khu vực (ASEAN, Đông Á), các nước bạn bè truyền thống (Đông Âu, Mỹ Latinh),

hướng tới những khu vực có đông cộng đồng người Việt Nam sinh sống (Bắc Mỹ, Đông Âu, Tây Âu, Đông Á, Ôxtrâyliya) và các trung tâm chính trị, kinh tế lớn, các nước lớn. Với các địa bàn này, đòi hỏi phải tập trung nguồn lực để nắm bắt nhu cầu thông tin cũng như tổ chức phương tiện, lực lượng cung cấp thông tin.

Với địa bàn trong nước cũng cần chú trọng bởi đây là nơi sinh sống, làm việc, kinh doanh và học tập, du lịch của rất nhiều người nước ngoài. TTĐN tại chỗ có rất nhiều thuận lợi về phương tiện truyền tải, nhưng rất khó khăn về định hướng thông tin. Ranh giới tách bạch giữa TTĐN và đối nội ngày càng giảm bớt ý nghĩa, các báo chí, ấn phẩm đối ngoại (bằng tiếng nước ngoài, dành cho đối tượng người nước ngoài) chỉ có ý nghĩa nhất định cho một số đối tượng, trong khi báo chí đối nội (bằng tiếng Việt) đang thực sự là thông tin chủ yếu và quan trọng để các đối tượng nước ngoài khai thác, sử dụng và đưa tin về Việt Nam, nhất là các vấn đề liên quan đến nội bộ của ta. Ở địa bàn trong nước, TTĐN cần phối hợp với thông tin đối nội để đảm bảo hiệu quả của cả hai tuyến thông tin này.

Địa bàn, đối tượng của công tác TTĐN rất phong phú, đa dạng nhằm tận dụng mọi điều kiện thuận lợi để làm cho thế giới hiểu đúng và kịp thời về tình hình Việt Nam, tranh thủ mọi sự ủng hộ và giúp đỡ của khắp nơi trên thế giới, quảng bá hình ảnh Việt Nam và thu hút đầu tư nước ngoài cho phát triển đất nước. Trong công tác TTĐN phải biết *tùy từng địa bàn, đối tượng và yêu cầu*

của từng lúc mà xác định nội dung và hình thức thông tin cho thích hợp, có trọng tâm, trọng điểm².

5. Tăng cường lực lượng tiến hành TTĐN

Xuất phát từ tầm quan trọng, yêu cầu của TTĐN, Đảng và Nhà nước ta luôn xác định việc thực hiện TTĐN là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị. Các cơ quan Đảng, Nhà nước, đoàn thể chính trị, xã hội, quần chúng nhân dân, các cấp, các địa phương, các bộ, ngành, các phương tiện thông tin đại chúng, các nhà xuất bản, các hội văn học nghệ thuật, các đại sứ quán, các cơ quan đại diện của Việt Nam ở nước ngoài, các đoàn Việt Nam ra nước ngoài, các cơ sở doanh nghiệp, những người Việt Nam đi công tác, lao động và học tập, sinh sống ở nước ngoài đều phải làm TTĐN, đều phải có trách nhiệm tiến hành hoạt động TTĐN, đưa hình ảnh Việt Nam đến với bạn bè quốc tế.

Nòng cốt trong việc thực hiện công tác TTĐN là các đơn vị chuyên trách TTĐN. Lực lượng này cần không ngừng được mở rộng, lớn mạnh với nhiều tuyến, nhiều phương tiện cả ở trung ương, địa phương. Trong số đó phải kể tới sự phát triển mạnh mẽ của lực lượng truyền thông đại chúng, điển hình là các cơ quan thông tấn, báo chí, xuất bản. Với lực lượng mạnh mẽ của mình, các phương tiện truyền thông đại chúng là một trong những lực lượng TTĐN nòng cốt, chủ lực.

TTĐN còn cần sự tham gia của tất cả các tỉnh, thành phố, đặc biệt là các thành phố lớn, các tỉnh có quan hệ đối ngoại mạnh mẽ, có thế mạnh về thu hút đầu tư nước ngoài, phát triển ngoại thương, du lịch quốc tế. Trong sự phát triển chung của các lực lượng TTĐN, ngoài các hoạt động đối ngoại của Đảng và Nhà nước, các hoạt động ngoại giao nhân dân, các hoạt động kinh tế, văn hóa, thể thao, du lịch cũng góp phần tích cực thực hiện công tác TTĐN.

Có thể nói, mọi cơ quan, tổ chức, địa phương và công dân Việt Nam đều phải có trách nhiệm làm TTĐN, nhất là khi tổ chức đoàn ra nước ngoài hoặc đón đoàn nước ngoài vào Việt Nam. Kết hợp chặt chẽ việc tổ chức lực lượng trong nước với việc triển khai thông tin ở nước ngoài, giữa thông tin đối nội với TTĐN, giữa đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại nhân dân, tạo đà phá huy sức mạnh tổng hợp của các lực lượng TTĐN.

Trong quá trình hội nhập quốc tế, nhu cầu thông tin về Việt Nam và thế giới đang tăng nhanh. Đó là cơ sở để nhân dân ta và nhân dân thế giới, để các nước hiểu biết về nhau, để hợp tác và cùng phát triển. TTĐN đang hằng ngày đưa Việt Nam đến với thế giới và đưa thế giới đến với Việt Nam. TTĐN với vai trò to lớn và hoạt động tích cực của mình đã và đang đóng góp ngày càng to lớn cho công tác đối ngoại của Đảng, Nhà nước và nhân dân ta hiện nay, góp phần tích cực để thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc./.

² Chỉ thị số 11/CT-TW, ngày 13/6/1992 của Ban Bí thư Trung ương về đổi mới và tăng cường công tác thông tin đối ngoại.